

UITVOERINGSPLAN VENLO VAARDIGER

2024-2026

INHOUDSOPGAVE

1	LEESWIJZER	3
2	CONTEXT BASISVAARDIGHEDEN	5
2.1	AANLEIDING	5
2.2	CIJFERS IN VENLO	6
2.3	PREVENTIE VS. CURATIE	7
3	ACTIVITEITEN AANDACHTSGEBIEDEN	8
3.1	AANDACHTSGEBIED 1: WERKGEVERS	8
3.2	AANDACHTSGEBIED 2: SOCIAAL DOMEIN	8
3.3	AANDACHTSGEBIED 3: SAMENLEVING	9
3.4	AANDACHTSGEBIED 4: ONDERWIJS	10
3.5	AANDACHTSGEBIED 5: ZORG	11
3.6	AANDACHTSGEBIED 6: TAALHUIS VENLO	12
3.7	AANDACHTSGEBIEDEN OVERSTIJGENDE ACTIVITEITEN	13
4	ORGANISATIE	14
4.1	FINANCIËN	14
4.2	MONITORING	14
4.3	COMMUNICATIE	15
5	BIJLAGEN	16
5.1	BEGRIPPENLIJST	16
5.2	LAAGGELETTERDEN NAAR DOELGROEP DEFINITIES	18
5.3	PERCENTAGE LAAGGELETTERDHEID	19
5.4	TRAININGEN BASISVAARDIGHEDEN	21

1 LEESWIJZER

In 2023 is een lokaal uitvoeringsprogramma laaggeletterdheid vastgesteld. Hier stonden een aantal activiteiten in beschreven voor dat jaar. Verder moest nog worden bekeken welke acties in 2024 en verder worden opgepakt.

Nu is dit dynamisch uitvoeringsplan voor de jaren 2024 en 2025 opgesteld met een kleine uitloop naar 2026. Gedurende de looptijd wordt het plan basisvaardigheden gemonitord op het behalen van de gestelde doelen. Daarmee leren wij of de ingezette koers werkt en kunnen wij bijsturen waar nodig. Voor dit uitvoeringsplan kennen wij een aantal aandachtsgebieden van waaruit gewerkt wordt:

1. Werkgevers
2. Sociaal domein
3. Samenleving
4. Onderwijs
5. Zorg
6. Taalhuis Venlo

Per aandachtsgebied geven we aan wat de opdracht is en hoe we dit gaan realiseren en daarbij wanneer wij verwachten dat het gereed zal zijn, hoofdstuk 3. In hoofdstuk 2 schetsen wij de context van het onderwerp. In hoofdstuk 4 wordt u meegenomen in de organisatorische aspecten van dit plan en in hoofdstuk 5 de bijlagen met onder andere een begrippenlijst.

De afgelopen jaren is het thema laaggeletterdheid en de term nadrukkelijk in het nieuws geweest. Veelal wordt laaggeletterdheid te smal ingevuld met vooral focus op taal. Terwijl beperkte rekenvaardigheden en digitale vaardigheden ook bij de aanpak horen. Daarom wordt intussen steeds vaker gesproken over basisvaardigheden. Onlangs heeft het ministerie van OCW het volgende geformuleerd:

*'De term laaggeletterdheid'*¹

---

¹ [Brief OCW: Voortgang en tussenevaluatie vervolgaanpak laaggeletterdheid 2020 -2024](#)

In de afgelopen jaren spraken we in het programma Tel mee met Taal² van laaggeletterdheid; het doel is steeds meer te spreken over het versterken van de basisvaardigheden (taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden). Het is positiever om te spreken over basisvaardigheden en het maakt duidelijk dat het gaat om meer dan alleen voldoende taalvaardigheid. Tevens sluit deze terminologie ook goed aan bij de aanpak van basisvaardigheden in het initieel onderwijs.'

---

² [Actieprogramma Tel mee met Taal](#)

2 CONTEXT BASISVAARDIGHEDEN

2.1 AANLEIDING

Vanuit de rijksoverheid en het actieprogramma Tel mee met Taal 2020 – 2024 hebben gemeenten de opdracht gekregen om als regisseur op te treden in de aanpak basisvaardigheden. Kijken wij naar de data voor de gemeente Venlo dan gaat het om bijna 1 op de 4 volwassen inwoners, 23% van de beroepsbevolking. Hiermee zitten we in de landelijke top 5. Het uitvoeringsplan 2024 – 2026 is een uitgewerkt vervolg op het uitvoeringsprogramma van 2023. Hiermee zijn de eerste stappen gemaakt in de aanpak. Daarbij sluit dit uitvoeringsplan aan bij de kaders vanuit Fier op Venlo (ontplooiing) en het collegeprogramma (gezond en actief Venlo).

Voor de aanpak basisvaardigheden hebben wij een ambitie op inhoud geformuleerd. Deze past bij de aanpak en is te monitoren vanuit de acties die geformuleerd staan in de aandachtsgebieden.

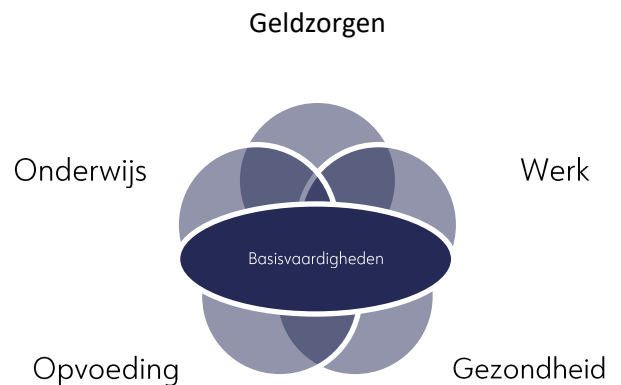
In onze samenleving wordt steeds meer beroep gedaan op de basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden). Vanuit de participatiemaatschappij wordt verwacht dat iedereen steeds meer zelfredzaam meedoet. Alleen is dit niet voor iedereen vanzelfsprekend vanwege beperkte basisvaardigheden. Met dit uitvoeringsplan gaan wij voor een vaardiger Venlo! Omdat Venlo een diverse gemeente is, hebben we in dit uitvoeringsplan aandacht voor iedereen die zijn basisvaardigheden gaat ontwikkelen.

Onze inwoners met beperkte basisvaardigheden gaan we positief neerzetten als ontwikkelaar. Iedereen heeft wel iets waar men in wil groeien, beter in wil worden, wil gaan leren en daarmee zich wil ontwikkelen. Hierbij vertrekken we vanuit de gedachte dat de inwoner al aardig wat vaardigheden heeft, alleen ontbreken er nog een aantal bouwstenen om goed mee te kunnen doen. Als we willen dat iedereen naar vermogen mee kan doen, is het ontwikkelen van basisvaardigheden een belangrijke succesfactor. Daarmee maken we van een leven lang ontwikkelen voor iedereen toegankelijk.

Ambitie

Onder het motto 'een leven lang ontwikkelen' en 'Venlo vaardiger' zetten we in op een integrale aanpak voor een basisvaardig Venlo. Waarmee jezelf ontwikkelen in het DNA van Venlo komt te zitten.

Dit thema kunnen wij als gemeente niet alleen oplossen. Het is een complexe uitdaging die in gezamenlijkheid en integraal moet worden aangepakt. Basisvaardigheden houden relatie met uitdagingen in het dagelijkse leven en worden vaak herkend tijdens life events. De afbeelding hiernaast laat de relatie van verschillende onderwerpen en basisvaardigheden zien.

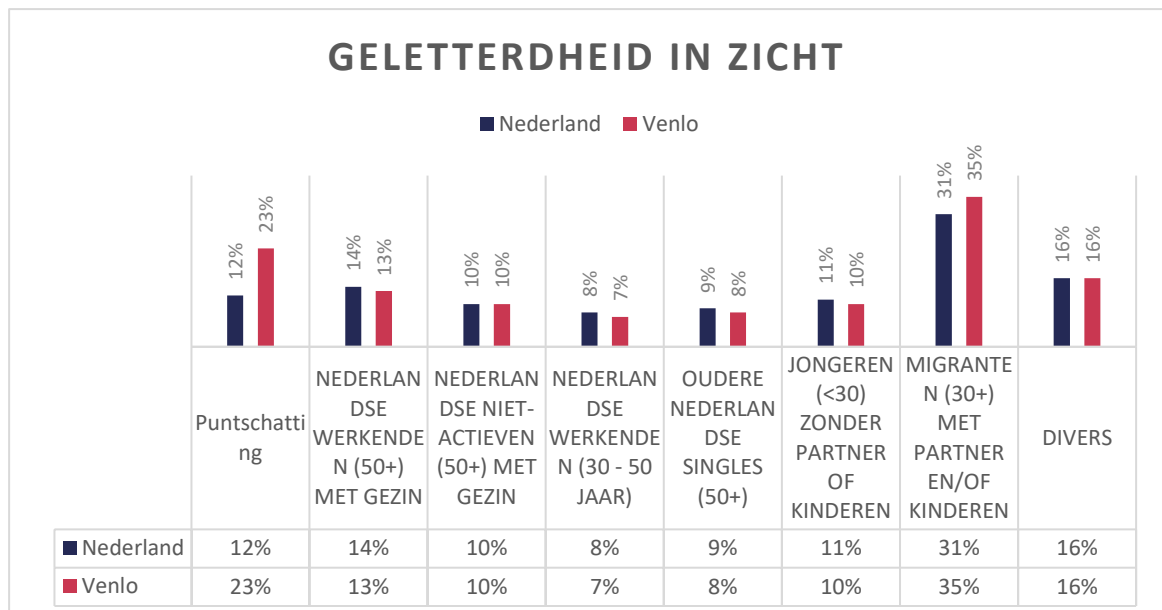
Thema's die in relatie staan tot basisvaardigheden

Voor de hele aanpak basisvaardigheden geldt:

1. We borgen de initiatieven die er al zijn.
2. We gaan op zoek naar nieuwe initiatieven en ideeën.

2.2 CIJFERS IN VENLO

Landelijk is het dashboard Geletterdheid in Zicht ontwikkeld. Dit laat zien wat het percentage in de eigen gemeente is en welke doelgroepen nader te definiëren zijn vanuit data.

Bij elkaar opgeteld is het aandeel Nederlandse laaggeletterden net zo hoog als de groep met een migratieachtergrond. Alleen zit er een groot verschil in: de inwoner met migratieachtergrond is veelal een zelfmelder en vraagt om hulp. Terwijl de Nederlandstalige laaggeletterde dit niet doet door schaamte en onbekendheid met de mogelijkheden.

³ Bron: www.geletterdheidinzicht.nl, voor nadere toelichting op de 23% zie de bijlagen

Deze onderverdeling in doelgroepen geeft ons richting in het vinden en motiveren van inwoners met beperkte basisvaardigheden. Velen van hen, vooral de NT1 groep, zijn:

- Onbewust onwetend over beperkte basisvaardigheden
- Onwetend over de mogelijkheden om er iets aan te kunnen doen
- Ervaren schaamte over hun gebrekkige basisvaardigheden.

Voor deze groepen geven wij meer bekendheid aan de mogelijkheden om aan de slag te gaan met hun basisvaardigheden en verlagen we de drempel om te starten. Hierbij hebben wij extra aandacht voor de NT1 doelgroep.

2.3 PREVENTIE VS. CURATIE

Vanuit dit uitvoeringsplan werken we curatief om volwassenen een kans te bieden die door omstandigheden niet beschikken over de nodige basisvaardigheden.

Het meest recente PISA-onderzoek⁴ toont aan dat intussen 33% van de jongeren een te laag taalniveau heeft. Hiermee zijn deze jongeren de laaggeletterden van de toekomst. Landelijk wordt hier op geïnvesteerd door het Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschappen met het Masterplan Basisvaardigheden⁵. De gemeente werkt preventief vanuit 'Gelijke Kansen door duurzame samenwerking', onderwijsachterstandenbeleid, Vroeg Voorschoolse Educatie en projecten zoals de BoekStart(Coach), de Bibliotheek op School, Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid etc. Vanuit deze acties gaan we nog meer verbanden zoeken om preventie en curatie met elkaar te verbinden. Hierbij hebben wij aandacht voor het ontwikkelen van en te experimenteren met een maatwerkgerichte aanpak.

Inzetten op de ontwikkeling van onze jeugdige inwoners is belangrijk, maar hierin hebben opvoeders een grote rol. Daarmee gaat preventie en curatie hand in hand. Naast investeren in de jeugd gaan wij investeren in de opvoeder. Hiervoor zetten wij in op verhoging van de ouderbetrokkenheid.

Niet alle opvoeders bezitten de nodige vaardigheden om thuis de rol te pakken in het bieden van de nodige ondersteuning om het kind zich optimaal te laten ontwikkelen. Een klas kent een grote diversiteit aan leercapaciteiten, familiesamenstellingen en sociale verschillen. Een leerkracht houdt hier dagelijks rekening mee. Deze verschillen in de klas vertalen zich naar de opvoeders. Verschillen waarmee rekening moet worden gehouden in het bedenken, ontwikkelen en aanbieden van passende ondersteuning. Om de opvoeder te versterken in zijn rol is het nodig dat onderzocht wordt wat de behoefte van de opvoeder is en deze met respect te behandelen. Hierbij is een standaard aanpak niet passend, maar is maatwerk wenselijk waar mogelijk⁶.

---

⁴ [PISA Nederland](#)

⁵ [Rijksoverheid: Masterplan basisvaardigheden](#)

⁶ [Kohnstamm Instituut: Wat werkt in het betrekken van laagopgeleide NT1 en NT2 ouders bij de ontluikende geletterdheid van hun kinderen?](#)

3 ACTIVITEITEN AANDACHTSGEBIEDEN

3.1 AANDACHTSGEBIED 1: WERKGEVERS

Inwoners met beperkte basisvaardigheden zijn werkend, 57%. Waarbij een aantal branches een verhoogde kans hebben in werknemers met beperkte basisvaardigheden: schoonmaak, logistiek, horeca, landbouw en de bouw. Deze werknemers lopen tegen uitdagingen aan op het werk van het kunnen volgen van instructies, werkschema's tot het mislopen van promoties.

Opdracht	Doelstelling & indicatoren	Gereed	
		2024	2025
De gemeente Venlo is ook werkgever en geeft het goede voorbeeld.	-40 collega's hebben een training gevolgd om hun eigen basisvaardigheden te ontwikkelen. -3 teams volgen structurele training op het thema.		X
Aansluiten bij de regionale aanpak.	-Er is een kopgroep geformeerd met 3 werkgevers die zich verbinden aan de missie om werknemers hun basisvaardigheden te ontwikkelen. -Gewerkt wordt met taalmaatjes op de werkvloer. -Ontwikkel- en leer/werkbedrijven gaan actief aan de slag met en voor medewerkers met het ontwikkelen van hun basisvaardigheden.		X

3.2 AANDACHTSGEBIED 2: SOCIAAL DOMEIN

Onze inwoners met beperkte basisvaardigheden ervaren geregeld uitdagingen in zaken die zij moeten organiseren en regelen op het gebied van zorg, gezondheid, financiën, opvoeden, wonen etc. Allemaal onderwerpen die verband houden met het sociaal domein. Vanuit het sociaal domein is er geregeld contact vanuit de gemeente met inwoners die ondersteuning nodig hebben. Vaak wordt het probleem opgelost, maar niet

de oorzaak van het probleem: beperkte basisvaardigheden. Met het aandachtsgebied sociaal domein gaan wij hiermee integraal aan de slag.

Opdracht	Doelstelling & indicatoren	Gereed	
		2024	2025
Incluzio sociale basis gaat aan de slag met de aanpak basisvaardigheden.	-Medewerkers van Incluzio volgens jaarlijks training op thema basisvaardigheden. -Doorverwijzingen naar het Taalhuis stijgen vanuit Incluzio.	X	
Met een aantal gemeentelijke teams wordt samengewerkt in de aanpak van laaggeletterdheid die in direct klantcontact staan.	-Doelgroepen van de Participatiewet nagaan op basisvaardigheden en waar mogelijk naar een cursus begeleiden. - Binnen deze teams wordt jaarlijks passende training geboden om het thema geïntegreerd te krijgen en houden.	X	
Basisvaardigheden positioneren als maatschappelijk thema.	Binnen de beleidsterreinen sociaal domein worden nadrukkelijke verbanden gelegd met basisvaardigheden. Aansluiten bij beleidsplan geldzorgen, de sociale wijkteams (WMO en Jeugd), het vrijwilligersbeleid, IZA/GALA, bij het onderwijsachterstandenbeleid.		X
Communicatie vereenvoudigen ten voordele van de inwoner.	-Communicatie (brieven, woordgebruik, e-mail etc.) op taalniveau B1. -Nieuwe vormen van communicatie toepassen om inwoners te informeren over mogelijke hulp of ondersteuning.		X
Trainingen over basisvaardigheden toevoegen aan de Venlo Leert! omgeving.	Medewerkers van de gemeente Venlo kunnen zelf kiezen om trainingen te volgen.		X
Persona's voor Venlo ontwikkelen op thema's sociaal domein i.r.t. basisvaardigheden.	Per thema is een persona ontwikkeld om collega's te laten inzien hoe beperkte basisvaardigheden hun werk beïnvloed met als effect dat processen, competenties, tools en cultuur worden gewijzigd en aangepast.		X

3.3 AANDACHTSGEBIED 3: SAMENLEVING

Als overheid kunnen wij activiteiten en projecten initiëren, opdrachten geven aan partners. Maar het mooiste is toch als inwoners zich melden om iets te betekenen voor de medemens. Inwoners die non-formeel en informeel aanbod ontwikkelen in hun eigen wijk gaan wij ondersteunen. Hierbij bestaat de mogelijkheid dat deze groepen eenvoudig gebruik kunnen maken van de gemeenschapsaccommodaties. Daarnaast zetten wij in op bewustwording onder de Venlonaren op dit thema. Hiermee verwachten wij meer NT1

cursisten te vinden en te motiveren om aan de slag te gaan. Hiermee sluiten wij aan bij het 'alledaags leven'.

Opdracht	Doelstelling & indicatoren	Gereed	
		2024	2025
Voor het vinden van NT1 cursisten is een ambachtenwerkplaats ontwikkeld met een divers camouflageaanbod.	-De ambachtenwerkplaats is in Venlo gestart. -Netwerkpartners werken intensief samen om dit tot een succes te brengen.	X	
Aansluiten bij wijkgericht werken en waar nodig buurtinitiatieven omarmen en ondersteunen.	In 2 wijken zijn buurtinitiatieven ontstaan die aanbod basisvaardigheden hebben ontwikkeld en uitgevoerd.	X	
Verbinding wordt gelegd met het project Buurten met Talent.	-Buurtverbinders nemen aandacht voor basisvaardigheden mee in hun werkzaamheden. -In 2 buurten waar buurtverbinders actief zijn is 1 project gestart met basisvaardigheden als uitgangspunt.		X
Met basisvaardigheden aansluiten bij de evenementen die in de gemeente georganiseerd worden.	Bij 3 evenementen in de gemeente is er aandacht geweest voor basisvaardigheden.		X

3.4 AANDACHTSGEBIED 4: ONDERWIJS

De onderzoeken naar basisvaardigheden bij de jeugd laten alarmerende resultaten zien. Zoals het laatste PISA-onderzoek waarbij intussen 33% van de 15-jarigen een te laag taalniveau heeft om zich straks zelfstandig te kunnen redden. Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid, het programma Gelijke kansen door duurzame samenwerking, Voortijdig School Verlaters (VSV), Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE) wordt al ingezet om hier een verandering in teweeg te brengen. Niet alleen het onderwijs kan dit oplossen. Opvoeders hebben hier juist een rol in. Alleen hebben niet alle opvoeders hier de nodige vaardigheden voor. Vanuit de gedachte 'It needs a village to raise a child' worden opvoeders ondersteunt om de nodige vaardigheden te ontwikkelen. Hiermee dragen wij bij aan een positief ontwikkelklimaat thuis. Verder werken we met onderwijspartners samen om vorm te geven aan ouderbetrokkenheid in relatie tot beperkte basisvaardigheden bij opvoeders.

Opdracht	Doelstelling & indicatoren	Gereed
----------	----------------------------	--------

		2024	2025
In een wijk van Venlo starten we met een pilot gezinsaanpak met aandacht voor de NT1 ouders. Daarna bekijken we of deze in andere wijken kan worden uitgevoerd.	-Pilot opgestart. -Vervolgplan is opgesteld. -Ouders hebben ondersteuning ontvangen in het ontwikkelen van hun basisvaardigheden.	X	
Projecten voor het betrekken van opvoeders van taalzwakke leerlingen die in taalklassen zitten.	In 3 taalklassen hebben experimenten plaatsgevonden om ouders te betrekken bij het onderwijs van taalzwakke leerlingen.	X	
Toepassen van bewezen aanpak 'Thuis in Taal' ⁷ .	Op 5 basisscholen wordt de aanpak toegepast.	X	
VSV jongeren ontwikkelen hun basisvaardigheden	Minimaal 25 jongeren hebben hun basisvaardigheden ontwikkelt.		X
Beperkte basisvaardigheden bij ouders is onderdeel van aanpak ouderbetrokkenheid in het onderwijs.	Bij de basisscholen met taalklassen is het thema basisvaardigheden van ouders onderdeel van ouderbetrokkenheid.		X

3.5 AANDACHTSGEBIED 5: ZORG

Beperkte basisvaardigheden hebben directe gevolgen voor de gezondheid van onze inwoners. Inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven voelen zich, zowel lichamelijk als geestelijk, vaker minder gezond dan geletterden. Ook hebben zij een grotere kans eerder te sterven, maken ze meer gebruik van huisartsenzorg en ziekenhuiszorg en minder gebruik van preventieve zorg en nazorg. Daarnaast hebben inwoners met beperkte basisvaardigheden met een chronische ziekte meer moeite met zelfmanagement en meer kans op slechtere gezondheidsuitkomsten.

Opdracht	Doelstelling & indicatoren	Gereed	
		2024	2025
Verbinding zoeken met Kansrijke Start.	Project opstarten om in de taalverwervende periode (-2 jaar) opvoeders te ondersteunen.	X	
GGD gaat aan de slag met de aanpak basisvaardigheden.	-Medewerkers van GGD worden jaarlijks getraind op thema basisvaardigheden. -Doorverwijzingen stijgen vanuit GGD.	X	
Gezondheid- en sportprogramma's verbinden aan basisvaardigheden.	JOGG en Venlo.fit gaan actief aan de slag met basisvaardigheden.		X

⁷ [Aanpak Thuis in Taal](#)

3.6 AANDACHTSGEBIED 6: TAALHUIS VENLO

Het Taalhuis ontwikkelt zich tot een netwerkorganisatie waarin intensief wordt samengewerkt om een breed aanbod neer te zetten. Daarnaast werkt het netwerk samen in het vinden inwoners met beperkte basisvaardigheden. Met de samenwerking bieden zij toegang naar passend aanbod basisvaardigheden. Vaste partners van de stuurgroep Taalhuis Venlo zijn: Bibliotheek Venlo (penvoerder), Stichting GroenLicht, Gilde Educatie, Inluzio sociale basis, Refugee team, Werkgeversservicepunt, GGD en Gemeente Venlo. Naar gelang de focus in de aanpak kan de stuurgroep worden gewijzigd. In het kernteam kunnen diverse partners, naast de stuurgroep partners, actief deelnemen.

Opdracht	Doelstelling & indicatoren	Gereed	
		2024	2025
Het netwerk breiden we uit met nieuwe partners en aanbod.	Jaarlijks verbinden we 2 nieuwe partners aan het brede netwerk van het Taalhuis.	X	
Brede aanbod basisvaardigheden is onderzocht en overzichtelijk in kaart gebracht.	Het brede aanbod in de gemeente is verzameld en voor het netwerk in beeld gebracht.	X	
Het aanbod naar behoefte dichtbij de inwoner organiseren.	-Wijkgericht aanbod op digitale vaardigheden organiseren. -In samenwerking met de netwerkpartners en aanverwante partijen wordt het camouflageaanbod uitgebreid. -Wijkgericht is nieuw aanbod ontwikkelt. Hierbij is leidend: vraaggericht en maatwerk. -Gestart wordt in 2 wijken.	X	
In samenwerking met het bestaande Taalhuis netwerk herijken we de rol van het netwerk. Hierbij wordt gewerkt aan: -een duidelijke structuur -heldere werkafspraken -duidelijke rollen en taken van de netwerkpartners.	-Nieuw plan Taalhuis voor de komende 4 jaar. -Nodige overeenkomsten voor de samenwerking zijn geformaliseerd.	X	
Het netwerk van taalambassadeurs is uitgebreid.	De stad kent minimaal 2 nieuwe NT1 ambassadeurs die hun verhaal delen.		X
Trainingen voor bewustwording over thema zijn gegeven (herkennen en doorverwijzen).	Op jaarbasis geeft het Taalhuis verschillende trainingen om partners bewust te maken van het thema laaggeletterdheid.		X

Nieuwe vrijwilligers voor cursussen basisvaardigheden zijn geworven en getraind.	Jaarlijks hebben alle partners de nodige vrijwilligers gevonden en getraind.		X
--	--	--	---

3.7 AANDACHTSGEBIEDEN OVERSTIJGENDE ACTIVITEITEN

Naast de gekozen aandachtgebieden zijn er een aantal activiteiten die moeten worden gerealiseerd die de aanpak in brede zin ondersteunen.

Opdracht	Doelstelling & indicatoren	Gereed		
		2024	2025	2026
Monitor: -data verzamelen op het bereik (via CBS) -impactmeting op het aanbod (via ArtéDuc) -op de doelstellingen en indicatoren van het uitvoeringsplan (zelfstandig)	-We starten met een 0-meting vanuit ArtéDuc en CBS. Waarna we kunnen bepalen welke stijging wenselijk is voor Venlo. -Per opdracht en doelstelling van dit plan houden we de voortgang bij middels een stoplichtmodel.	X		
Visie op NT1 is geformuleerd.	Venlo heeft een heldere kijk op de NT1'er.	X		
Gestart met een bewustwordingscampagne met focus op werven van NT1 cursisten.	De inwoner weet wat beperkte basisvaardigheden zijn, wat deze betekenen, wat gedaan kan worden en gaat er actief mee aan de slag. → stijging deelnemers aan cursussen	X		
Onderzoeken op welke manier het Unesco manifest 'Learning cities' ⁸ kan bijdragen aan de aanpak basisvaardigheden.	Eind 2024 hebben wij een keuze gemaakt of het Unesco manifest bij de stad Venlo past.	x		
Onderzoek CBS.	De nieuwe landelijke data op laaggeletterdheid worden naar wijkniveau inzichtelijk gemaakt.		X	
Vervolgplan opstellen.	-Plan gereed voor 2026 en verder. -Helder is wat nodig is om de aanpak basisvaardigheden in de gemeente te borgen.			X

⁸ [Unesco manifest voor Learning Cities](#)

4 ORGANISATIE

4.1 FINANCIËN

De komende 2 jaar hebben wij een aantal opdrachten en doelen om te realiseren. Hier zijn middelen voor beschikbaar. Deze zijn niet onderverdeeld naar acties, maar naar de aandachtsgebieden. Daarmee creëren wij ruimte in de aanpak om met voortschrijdend inzicht middelen effectiever op activiteiten in de aandachtsgebieden in te zetten.

Aangezien we een lichte vertraging hebben opgelopen in de aanpak reserveren wij een gedeelte van het budget en schuiven dit door naar 2026. Begin 2026 laten wij zien wat de aanpak ons heeft opgeleverd en ligt een voorstel klaar voor de kadernota en begroting voor 2027 en verder. Dit biedt rust in de verantwoording in de jaarrekeningen.

Het beschikbare budget zetten wij weg via opdrachtbeschikkingen en mogelijke kredieten voor kleine burger/wijk initiatieven. Nadrukkelijk zetten we niet in op aanbestedingen.

Deze kosten te veel tijd die wij in dit kader niet (meer) hebben.

	Reserve	2024	2025	2026
Beschikbaar budget		1.143.000	1.403.000	693.000
Aansturing programma		100.000	100.000	100.000
Aandachtsgebied 1: werkgevers		150.000	200.000	pm
Aandachtsgebied 2: sociaal domein		150.000	175.000	pm
Aandachtsgebied 3: samenleving		250.000	200.000	pm
Aandachtsgebied 4: onderwijs		275.000	300.000	pm
Aandachtsgebied 5: zorg		121.500	150.000	pm
Doorontwikkeling Taalhuis		0	150.000	pm
Aanpak overstijgende activiteiten		96.500	128.000	pm
Doorzetten naar 2026	693.000	0	0	

4.2 MONITORING

We kunnen veel doen, maar het is van belang om aan te tonen dat wat we doen iets oplevert. Hiervoor hanteren wij een aantal monitoringsinstrumenten. De impact van de trajecten laten we toetsen door ArtéDuc, prof. dr. Maurice de Greef. Daarbij wordt er een kosten-baten analyse uitgevoerd. De eerste onderzoeksresultaten verwachten wij in de zomer van 2024.

Vanaf 2024 zijn we verplicht om deel te nemen aan de uitvraag basisvaardigheden door het CBS. Daarmee worden alle trajecten die vanuit de financiële middelen Wet Educatie en Beroepsonderwijs worden bekostigd in bereik gemeten. Verder houden we bij welke acties we hebben uitgezet, maken we afspraken over de doelstellingen en effecten. Hier hoort storytelling bij. De verhalen van inwoners die gestart zijn geven aan waarom de aandacht voor beperkte basisvaardigheden belangrijk is. Deze verhalen maken nog eens duidelijk welke impact het wel/niet hebben van de nodige basisvaardigheden heeft op het dagelijkse leven.

4.3 COMMUNICATIE

Bewustwording op dit thema is in de breedste zin nodig.

1. Intern in de gemeentelijke organisatie is nog een wereld te winnen. Niet alleen binnen het sociaal domein, maar bij alle afdelingen die in contact staan met inwoners.
2. Extern met partners en inwoners. Onze inwoners zijn beperkt bekend met dit onderwerp. Partners die met inwoners samenwerken horen dit thema in de vingers te hebben.

Daarom dienen wij dit breed en divers aan te pakken. Niet met een poster en flyer campagne, maar door het tot een onderwerp van gesprek te maken. Dit gaan wij oppakken met de partners van het Taalhuis en andere organisaties die in de haarvaten van de samenleving zitten. Hierbij geldt dat doorzetten en herhaling nodig is om dit onderwerp te laten landen in onze stadsdelen. Zoals tijdens een presentatie in de gemeenteraad in 2023 door Maurice de Greef al is gezegd: posters en flyers werken niet, acties juist wel. Op acties gaan we inzetten. Waarbij deze ondersteunend zijn aan de doelen die wij willen bereiken.

5 BIJLAGEN

5.1 BEGRIPPENLIJST⁹

Term	Omschrijving
Basisvaardigheden	Binnen de volwasseneneducatie wordt onder de basisvaardigheden verstaan: taal-, reken- en digitale vaardigheden voor volwassenen. Onder taal verstaan we Nederlands als tweede taal en Nederlands als moedertaal. Met voldoende beheersing van de basisvaardigheden kan een volwassene zich zelfstandig redden in de maatschappij, deze persoon is zelfredzaam.
Laaggeletterdheid	Volwassenen die helemaal niet kunnen lezen of schrijven of die grote moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Dit zijn vaak Nederlandstalige leeders, maar kunnen ook analfabete NT2- leeders zijn.
Laagtaalvaardig	Je bent laagtaalvaardig als je de taal niet of nauwelijks beheerst. Je spreekt alleen van lage taalvaardigheid met betrekking tot anderstaligen. Laagtaalvaardigheid en laaggeletterdheid kunnen met elkaar verweven zijn, maar zijn twee verschillende zaken. Zo is bijvoorbeeld een hoogleraar uit Groot-Brittannië hoog taalvaardig in het Engels, maar laagtaalvaardig in het Nederlands. Een migrant uit Eritrea die geen onderwijs genoten heeft, nauwelijks kan lezen en schrijven in de eigen taal en nu begint met Nederlands leren, is zowel laaggeletterd in de eigen taal en het Nederlands als laagtaalvaardig in het Nederlands.
Rekenvaardigheden	Rekenvaardigheid betreft het kunnen oplossen van sommen, oog hebben voor getallen en begrijpen hoe getallen werken. Rekenvaardigheid is een aspect van gecijferdheid.
Digitale vaardigheden	Digitale vaardigheden zijn vaardigheden om met internet, apps, digitale apparaten en programma's om te kunnen gaan. Digitale vaardigheden zijn onderverdeeld in: <ul style="list-style-type: none"> • Operationele en technische vaardigheden • Sociale en communicatievaardigheden • Informatievaardigheden • Content creatievaardigheden Bij elk van deze 4 typen vaardigheden kan weer onderscheid worden gemaakt in functionele en kritische vaardigheden. Bij functionele vaardigheden gaat het bijvoorbeeld om knoppenkennis, zoekfunctie

⁹ [Begrippenkader basisvaardigheden](#)

	kunnen gebruiken of een profiel aanmaken op sociale media. Kritische vaardigheden hebben betrekking op bewust en kritisch omgaan met digitale media en het internet.
NT1	Nederlands als eerste taal. We duiden met deze term volwassenen aan die het Nederlands als moedertaal hebben, maar ook laagopgeleide Nederlanders met een andere moedertaal, die een gesprek kunnen voeren en discussiëren in het Nederlands (minimaal op niveau 2F van het Referentiekader Taal en Rekenen) en leerbehoeften hebben op het gebied van lezen en schrijven. De groep autochtone leerders die geheel niet gealfabetiseerd zijn valt ook onder de doelgroep NT1, maar vormt een minderheid van de totale doelgroep.
NT2	Nederlands als tweede taal. De term NT2 verwijst naar het taalonderwijs aan mensen met een andere moedertaal dan het Nederlands, waarbij het doel van dit onderwijs is dat zij de Nederlandse taal (verder) verwerven.
Formeel educatie	In de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) wordt formele educatie gedefinieerd als educatie die gericht is op het vergroten van basisvaardigheden volgens vastgestelde eindtermen en die wordt afgesloten met een instellingsverklaring ('erkend diploma'). Als een aanbieder formele educatie wil aanbieden, moet deze diploma-erkenning aanvragen bij DUO. Deze opleiding komt dan onder toezicht te staan van de Onderwijsinspectie en het diploma of certificaat wordt door OCW erkend (zie: diplomaerkenning).
Non-formeel onderwijs	In de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) wordt non-formele educatie gedefinieerd als educatie die niet formeel is (en dus niet wordt afgesloten met een erkend diploma), maar die wel gericht is op het vergroten van basisvaardigheden volgens vastgestelde eindtermen. Non-formele educatie wordt in de praktijk doorgaans op twee manieren vormgegeven: <ul style="list-style-type: none"> • Non-formeel P: aanbod dat door professionals (al of niet mede ondersteund door vrijwilligers) wordt verzorgd. De aanbieder van non-formele educatie kan ervoor kiezen om ter afronding van een opleiding een bewijs van deelname uit te reiken, maar dit is dan geen instellingsverklaring of 'erkend diploma' (zie: formele educatie). • Non-formeel V: laagdrempelig aanbod dat begeleid wordt door vrijwilligers. Individuele taalcoaching en groepsactiviteiten in bibliotheken en Taalhuizen vallen daarmee onder non-formele educatie. In de praktijk spreken we hier eerder over activiteiten dan over 'opleidingen'. Het betreft non-formele leeractiviteiten omdat het leren van basisvaardigheden expliciet de bedoeling is. De non-formele activiteiten die verzorgd worden door vrijwilligers, zullen over het algemeen meer in kleine stapjes werken aan delen van de eindtermen.
Informeel leren	Bij informeel leren gaat het om onbedoeld (niet-intentioneel) leren. Dit betreft leerrendement van basisvaardigheden dat zich, min of meer spontaan, in contexten voordoet die niet expliciet rond leren georganiseerd zijn. Denk bijvoorbeeld aan georganiseerde activiteiten

	in het kader van (sociale) activering – misschien zelfs als eerste stap naar non-formeel aanbod -, maar ook aan het opdoen van kennis tijdens het lezen van de krant. Het gaat hier dus om leerervaringen als 'bijvangst' van activiteiten die gericht zijn op iets anders.
Camouflageaanbod	<p>Camouflageaanbod is aanbod in de volwasseneneducatie waarbij aandacht voor (de ontwikkeling van) basisvaardigheden niet expliciet als doel genoemd wordt voor de (potentiële) leerders. Vandaar de term 'camouflage'. Onder camouflageaanbod kunnen twee vormen van aanbod worden geschaard:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activerende activiteiten waarbij meteen bekeken kan worden of de deelnemers misschien leervragen hebben op het gebied van basisvaardigheden. Zij kunnen dan doorverwezen worden naar passend aanbod. • Aanbod dat gericht is op een functionele taak ('Voorlezen aan je kleinkind') en waarin in het kader van die taak gewerkt wordt aan versterking van basisvaardigheden op basis van de eindtermen volwasseneneducatie. Het heet camouflage omdat beoogde leerders, zeker NT1 leerders, vaak afgeschrikt worden door een cursus 'lezen'. Heel concreet aan een functionele taak werken sluit veel meer aan bij de behoefte van mensen.

5.2 LAAGGELETTERDEN NAAR DOELGROEP DEFINITIES

1. Nederlandse werkenden (50+) met gezin:
Mensen in deze groep zijn allemaal 50 tot en met 65 jaar oud, en hebben allemaal zowel een partner als kinderen. Uit eerder onderzoek weten we dat werkende laaggeletterden relatief vaak werkzaam zijn in facility management en reiniging, vervaardiging van kleding, schoenen, metaal en andere goederen, landbouw, en horeca. Het gaat daarbij relatief vaak om mensen met een beroep als schoonmaker, productiemachinebediener, assemblagemedewerker of hulpkracht in bouw, industrie, horeca en landbouw.
2. Nederlandse niet-actieven (50+) met gezin:
Deze doelgroep is identiek aan doelgroep A, maar is niet actief op de arbeidsmarkt in plaats van werkend. Verdere analyse suggereert dat deze groep vooral bestaat uit mensen die met (vervroegd) pensioen of arbeidsongeschikt zijn. Op deze groep is mogelijk de 'use it or lose it'-redenering van toepassing (vaardigheden verslechteren indien ze niet gebruikt worden, zoals bijvoorbeeld leesvaardigheid in de werkomgeving).
3. Nederlandse werkenden (30-50 jaar):
Deze groep onderscheidt zich niet als het gaat om partners en kinderen; mensen met en zonder partners en kinderen komen proportioneel voor in deze groep. Deze doelgroep is bijvoorbeeld werkzaam in facility management en reiniging, vervaardiging van kleding, schoenen, metaal en andere goederen, landbouw, en horeca.
4. Oudere Nederlandse singles (50+):

De mensen in deze doelgroep zijn vrijwel allemaal 50 tot en met 65 jaar oud, en het zijn vooral singles met kinderen (een kleiner aandeel is kinderloos met partner). Mensen in deze doelgroep zijn relatief iets vaker werkloos en niet-actief, maar de doelgroep bevat ook werkenden.

5. Jongeren (<30) zonder partner of kinderen:

Deze groep bestaat zowel uit jongeren (16 tot 30 jaar oud) met een Nederlandse achtergrond als jongeren met een migratie-achtergrond. Het gaat deels om jongeren die nog met een opleiding bezig zijn, bijvoorbeeld op mbo-niveau, al zijn er ook werkenden in deze groep.

6. Migranten (30+) met partner en/of kinderen:

Mensen in deze groep hebben allen een migratieachtergrond (m.n. 1e generatie). Mensen in deze groep zijn allemaal 30 jaar en ouder (een combinatie van mensen tussen 30 en 50 jaar oud en mensen van 50 tot en met 65 jaar oud), en hebben meestal zowel een partner en kinderen (een kleinere groep heeft partner of kinderen). Dit cluster onderscheidt zich niet duidelijk van andere clusters op het gebied van arbeidsmarktstatus.

7. Divers:

Deze groep mensen blijft over die enerzijds niet bij één van de 6 doelgroepen A t/m F passen, maar die anderzijds ook onderling te verschillend zijn om samen nog een extra zevende doelgroep te kunnen vormen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om 2e generatie migranten, jongeren met kinderen, 1e generatie migranten van 30 jaar en ouder die zowel geen partner en geen kinderen hebben, en oudere werknemers die zowel geen partner als geen kinderen hebben.

5.3 PERCENTAGE LAAGGELETTERDHEID

In Venlo is 23%¹⁰ van de beroepsbevolking laaggeletterd. Het is interessant om te weten hoe dit percentage tot stand is gekomen.

Om het niveau van verschillende vaardigheden van volwassenen in kaart te brengen, neemt Nederland deel aan PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies): een grootschalig internationaal onderzoek dat het niveau en het gebruik van vaardigheden onder 16- tot 65-jarigen in kaart. Via tests worden de taalvaardigheid, rekenvaardigheid en het probleemoplossend vermogen onder volwassenen gemeten. De test meet ook de functionele vaardigheden: het begrijpen en gebruiken van informatie uit het dagelijks leven. In het PIAAC-onderzoek is Nederland vergeleken met 23 andere landen. De meest recente onderzoek data komen uit 2012. Het PIAAC-onderzoek vindt één keer in de tien jaar plaats. Daarmee verwachten wij eind 2024 nieuwe data op dit gebied. Door Corona heeft dit onderzoek vertraging opgelopen. De verwachting is dat gezien de landelijke trends het percentage verder gaat stijgen.

---

¹⁰ www.geletterdheidinzicht.nl

De vertaling van het landelijke percentage naar regionale en gemeentelijke data wordt gedaan middels de methode van de kleinedomeinschatters. De techniek van kleinedomeinschatters wordt door het CBS en andere statistische bureaus gebruikt om voor eenheden met weinig data (bijvoorbeeld een regio of een wijk) tot meer robuuste schattingen te komen. Zo wordt bijvoorbeeld de werkloosheid per gemeente geschat op basis van deze techniek. De methode maakt gebruik van het feit dat geletterdheid in de populatie sterk samenhangt met kenmerken als opleidingsniveau, leeftijd en arbeidsmarktstatus. Deze kenmerken kunnen vrij gedetailleerd per gemeente worden geschat op basis van andere databronnen of zijn exact bekend uit registers. Vervolgens wordt de informatie gebruikt om via een model een 'synthetische' schatting van de geletterdheid per gemeente te maken, waarbij regionale geletterdheid wordt geschat op basis van de verdeling van zulke kenmerken over gemeenten. Naast deze synthetische schatting, wordt de schatting op basis van de PIAAC data (de 'directe' schatter) berekend. Met beide schattingen samen komt men tot een overall schatting van de geletterdheid. Hierbij wordt de uitkomst gewogen op basis van de onzekerheid in beide componenten. Bij gemeenten waarin veel PIAAC-respondenten wonen, wordt de totale score meer bepaald door de direct waargenomen scores van de PIAAC-respondenten dan bij gemeenten waarin weinig PIAAC-respondenten wonen. De einduitkomst is dus een gewogen som van 'directe' en 'synthetische' voorspellers.

Zoals aangegeven, zijn naast de data van PIAAC aanvullende data gebruikt om per gemeente de verdeling van achtergrondkenmerken te schatten. Er is gekozen om de jaren 2010 tot en met 2012 te gebruiken van de Enquête Beroepsbevolking (EBB). Ten eerste bevat de EBB voldoende observaties om op gemeenteniveau nauwkeurige data te kunnen verzamelen, en ten tweede sluiten de resultaten van PIAAC goed aan op de indicatoren die in de EBB worden gemeten. De volgende kenmerken zijn gebruikt als voorspeller:

- geslacht
- leeftijd (zowel lineair als kwadratisch)
- opleidingsniveau
- opleidingsrichting
- beroeps- versus algemeen onderwijs
- arbeidsmarktstatus (student, zelfstandige, voltijdwerkend employee, deeltijdwerkend employee en buiten de beroepsbevolking)
- sociale status van het beroep
- migratiestatus (autochtoon, 1e of 2e generatie allochtoon)

Er is tevens een aantal interactietermen opgenomen van een deel van deze kenmerken met leeftijd en aantal jaren scholing. Dat is nodig omdat bijvoorbeeld het effect van geslacht of opleidingsniveau anders is voor jongeren dan voor ouderen en het effect van bijvoorbeeld migratiestatus anders is voor laagopgeleiden dan voor hoogopgeleiden.¹¹

---

¹¹ Bron: [Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland, 2016](#)

Het percentage laaggeletterden is de afgelopen jaren gestegen. Hier zijn meerdere redenen voor: vergrijzing, nieuwkomers en jongeren. De eerste reden voor de groei van de laaggeletterdheid is dat Nederland vergrijst. We worden steeds ouder en er komen steeds meer ouderen bij. Onder deze groep zijn laaggeletterden oververtegenwoordigd. Het blijkt dat de cognitieve vermogens (op het gebied van de basisvaardigheden) gedurende de levensloop ongeveer met een onderwijsniveau dalen. Dit is op de groep laaggeletterden extra van invloed, omdat zij al een lager aanvangsniveau hebben. Ten tweede is er een grote stroom nieuwkomers in Nederland. Veel van deze mensen komen uit oorlogsgebieden, waar ze niet altijd onderwijs hebben genoten. Hierdoor hebben zij moeite om op het juiste taal- en/of rekenniveau te komen. Zij vallen daardoor onder de noemer 'laaggeletterden'. Ten derde blijkt dat er nog steeds veel jongeren van school gaan met te lage basisvaardigheden. De Onderwijsinspectie ziet de laatste jaren steeds meer leerlingen van de basisschool komen die niet goed kunnen lezen. Ook hun rekenen blijft achter. Verder heeft 33% van alle 15-jarigen in Nederland een leesniveau waarbij zij een verhoogd risico lopen om op latere leeftijd onder de noemer 'laaggeletterd' te vallen.¹²

5.4 TRAININGEN BASISVAARDIGHEDEN

Voor het thema basisvaardigheden zijn verschillende trainingen beschikbaar:

- E-learning met certificaat
- Training Herkennen & Doorverwijzen voor bewustwording op dit thema
- Inzet trainingsacteur om te oefenen in Herkennen & Doorverwijzen. Deze wordt gekoppeld aan de eerder genoemde training.
- Theatervoorstelling om professionals en vrijwilligers een spiegel voor te houden in hun handelen en welk effect dit heeft op inwoners met beperkte basisvaardigheden.
- Training voor vrijwilligers die als taalmaatje aan de slag willen.

---

¹² Bron: [Feiten & Cijfers laaggeletterdheid 2018](#)

